

Marttailta 60-vuotisen toiminnan merkeissä

”Kun päivän valta voiton saa” (Marttojen laulukirja n:o 72)

Alkusanat

Juhani Aho: Sammuta sinä, minä sytytän (Katajainen kansani)

”Marttojen laulun nyt laulamme” (Emäntälehti v. 1915)

Esitelmä: Kuusikymmenvuotias Marttajärjestö

Kahvi syntymäpäiväkakun kera

”Meidän marttatoimintamme”, muistelmia oman yhdistyksen tai kerhon toiminnasta

Erkki Mutru: Legenda omenapuusta (Emäntälehti 1937)

”Sä Herra, meitä johtanut” (Marttojen laulukirja, n:o 4)

ALKUSANAT

Aloitimme tämän muistojen illan puolen vuosisadan ikäisellä marttojen laululla, jonka sanat sepitti tunnettu runoilijamme, marttojen ystävä Irene Mendelin järjestöemme toiminnan kymmenvuotisjuhlaan. Sen reipas sävel ja riemulliset, toiveikkaat sanat tuovat mielimme alkuaikojen isänmaallisen innostuksen ja pimeinäkin hetkinä säilyneen valoisan elämänuskon, mistä tuli myöhempienkin aikojen toiminnan kannustava voima. Samoin kuin rakkautentäyteiset lapsuusiän vuodet vaikuttavat ratkaisevasti ihmisyyksilön tulevaan kehitykseen, samoin myös Marttajärjestön synnyinaikojen aatteellisuus on vaikuttanut jatkuvasti koko marttatoiminnan muotoutumiseen.

Nyt me kaikki, nuoret ja vanhat, tahdomme lämmitellä sen liekin lämpimässä, joka rakastavien naisenkämien vaalimana on valaissut kotejamme jo kuusikymmentä vuotta. Tahdomme silmätä menneeseen aikaan ja ammentaa siitä uutta uskoa tämän hetken ja tulevaisuuden marttatoimintaan.

Olkaa kaikki sydämellisesti tervetulleita. Virittköön mieleemme iloon ja kiitokseen siitä, että olemme omalta osaltamme saaneet olla mukana tässä rakentavassa toiminnassa, joka liittyy eri-ikäiset, eri ammattikuntiin kuuluvat ja erilaisen poliittisenkin näkemyksen omaksuneet naiset yhteistyöhön oman itsemme kehittämiseksi, kotiemme, kansamme ja isänmaamme eheyttämiseksi.

Juhani Aho:

”SAMMUTA SINÄ, MINÄ SYTYTÄN”
Kirj. 1899

Pimeä talvinen yö peitti kaiken pohjoisen maan. Aurinko oli painunut pois, mutta matalissa majoissa loisti lamppujen valkeita tulia ja odottaessaan uutta aamua hakivat ihmiset iloaan niiden ympäriltä.

Vaan sitäpä ei svainnut pimeyden peikko, joka oli anastanut itselleen vallan päivättömässä pohjolassa. Niinpiankun hän ulkona vaaniessaan näki tulien ik-

kunoista tuikkavan, tölmäsi hän oven täydeltä huoneeseen.

— Puh! sanoi hän ja puhalsi armottomasti lampun sammuksiin.

Eikä kukaan uskaltanut enää sytyttää lamppua, jonka peikko oli sammuttanut.

— Mikäs nyt neuvoksi? kysyivät toisiltaan matalan majan asukkaat pimeässä istuessaan.

Mutta tuskin oli pimeyden peikko mennyt, kun livahdi valon haltija ovesta sisään.

— Sammuta sinä, minä sytytän! sanoi hän ja sytytti kynttilän pöydällä palamaan.

Sen tehtyään riensi hän pahan peikon jälkeen. Paha peikko teki saman työn toisissa taloissa, sammutti kaikki lamput ja jätti ihmiset pimeässä istumaan. Mutta hyvä haltija hiipi hänen kintereillään ja sitä mukaa kuin lamput sammuiivat, syttyivät kynttilät.

Vaan kun peikko jällelleen katsahtaan näki, että tulet yhä paloivat, töyttäsi hän takaisin ensimmäiseen taloon.

— Puh! Puh! sanoi hän ja puhalsi kynttilän sammuksiin.

Eikä kukaan uskaltanut sytyttää kynttilää, jonka peikko oli sammuttanut.

— Puhalti kynttilän! Mikäs nyt neuvoksi? kysyivät toisiltaan pimeässä istujat.

Vaan tuskin oli peikko pihalle ehtinyt, kun haltija samassa oven avauksessa suikahti sisään ja kysyi kuis-katen, eikö ollut päreitä talossa?

Olihan päreitä talossa, ennen vanhaan varatuita, ukkovaarin kiskomia.

— Päre pihtiin! sanoi haltija, sieppasi päreen orrelta, puhalsi siihen liedestä tulen ja virkkoi veitikka:

— Sammuta sinä, kyllä minä sytytän.

Ja sitä mukaa kuin kynttilät taloissa sammuiivat, syttyivät päreet palamaan ja taas näki peikko tulien tuikkavan kaikkialla, missä hän äsken oli pimeätä tehnyt. Ja töyttäsi vielä kolmannen kerran tuvan ovesta sisään.

— Puh! pani hän, — mutta ei tahtonut päre sammuta. — Puh! — Puh! ja vasta kolmannella kerralla sammui päre.

Eikä kukaan taaskaan uskaltanut uudelleen syyttää tulta, jonka peikko oli niin vihaisesti sammuttanut.

— Mikäs nyt neuvoksi? kysyivät pimeässä istujat, kun kuuliivat haltijan sisään hiipivän.

— Tuli takkaan! huusi haltija ja kohta loimotti iloinen takkavalkea lieden päällä ja riemusta loistivat haltijan silmät sen valossa, kun hän huusi:

— Sammuta sinä, kyllä minä sytytän!

Ja missä vain pimeyden peikko päätetulet ihmisten suruksi sammutti, siinä viritti valon haltija kohta paikalla takkatulet heidän ilokseen palamaan, ja ne paloivat niin, että hanget heloittivat ja puitten latvat kauvaksi punertivat.

Mutta silloin suuttui peikko ja sydäntyi ja silmät seisoen ja posket pullollaan tölmäsi hän sisään kuin tuulispää.

— Puh, puh, puh! — puhalsi hän. Puh, puh, puh! — puuskutti hän.

Mutta kuta enemmän hän puhalsi ja puuskutti sitä ylemmäs tuli takassa yltyi, sitä enemmän liekki liedessä loimotti. Eikä vain hankiin heloittanut eikä vain puita punannut, — ylös taivaalle loimo lakeisesta yleni ja hehkui tuli kaukaisiin kyliin, valo vieraille maille.

Kovin koetti hän, ylen yritti... En tiedä, olisiko kerran sammumaan saanut. Mutta ennenkuin ehti, oli yö jo lopussa ja aurinko nousi eikä tulia enää tarvittu ja turhaa oli tehnyt työtä pimeyden peikko. Sillä päivällä eivät peikotkaan mitään mahda — ja yöllä suojelevat Suomeani hyvät haltijat.

Manja Haltia:

KUUSIKYMMENVUOTIAS MARTTAJÄRJESTÖ

Kotien naisten yhteistoiminnan aate syntyi olevien olojen esille puristamana tsaarivallan sortotoimenpiteiden uhatessa valtiotietojemme ja itsehallintoamme. Lucina Hagman syytti tämän soihdun pimeyden peikkojen tiimellyksen tuimmillaan ollessa. Näin hän kertoo muistelmissaan silloisista tapahtumista ja mielialoista: ”Suomen perustuslaki oli rikottu, niin kaikui tuo kalman kylmä sanoma yli koko Suomen niemen. Sanomalehtien palstoilta, kirkoista, kouluista, kaduilta, teiltä ja työmailta se kuului, suusta suuhun se meni kuin kulovalkea. Aloimme käsittää, että nyt saattoi kaikki olla hukassa: lakimme, laitoksemme, kielemme, koko elämämme järjestys oli uhattuna. Nyt oli Suomen kansan koottava voimansa, kaikki voimansa, taisteluun tähänastisen oikeutensa ja vapautensa puolesta. Askel askeleelta tuli torjua odotettavat vääryydet ja sorronteot. Miten tämä oli tapahtuva, siitä oltiin eri mieltä. Itse puolestani olin alusta alkaen selvillä siitä, että syvien rivien läpi tunkeva vakavalaatuinen sivistys, sisäisenä voimana ja kuntona ilmestyvä sivistys, tarjoaisi parhaat keinot taistelussa. Tiedon ja taidon aarteet olivat kannettavat suoraan Suomen koteihin. Ja ennen kaikkea kotien varsinaiselle vaalijalle, Suomen naiselle niin, että hänestä kasvaisi Suomen sivistyksen luja suoja, itse-tietoinen maansa oikeuden taistelija. Uusi tehtävä oli avautunut, ja vaikka se ei suurten silmissä miltään näyttänyt, tiesimme me, että tämä tehtävä saavuttaisi kannatusta ja löytäisi työntekijänsä.”

Ajatuksensa Lucina Hagman ilmaisi ystävälleen

Alli Nissiselle, joka yhtyi suunnitelmiin koko nuoren sydämensä lämmöllä.

Kun muutamia päiviä oli kulunut, oli Lucina Hagman saanut kootuksi parikymmentä valistunutta naista, jotka saapuivat keskustelemaan asiasta kauppaneuvoksetar Eva Ahlströmin kotiin. Virkavalta oli kieltänyt kokoontumisen. Niinpä tähänkin tilaisuuteen, vaikka se pidettiin yksiyksikodissa, osanottajat menivät yksittäin, eri teitä ja eri aikoina. Tämä kokous, jossa Sivistystä kodeille-yhdistys hahmoteltiin, pidettiin maaliskuun 23 päivänä 1899. Annamme Alli Nissisen kertoa: ”Kokouksen aloitti Lucina Hagman pitemmällä puheella, jossa teki selkoa kokouksen tarkoituksesta ja silloin jo selvästi viitto, mihin suuntaan uuden, nyt perustettavan yhdistyksen oli toimitettava ja mille pohjalle se oli rakennettava. Hän esitti, miten tärkeä suuremman sivistyksen tarve on naiselle. Useimmissa tapauksissa ei kansannaisella ole niitä tietoja ja taitoja, joita hänellä perheen huoltajana ja kansan kasvattajana tulisi olla. Hän ei tiedä, miten kotia ja lapsia tulee hoitaa, hän ei käsitä raittiuden ja siveellisyyden vaatimuksia. Ei hän myöskään tunne velvollisuuksiaan isänmaata kohtaan. Avara olisi siis vaikutusala, moninainen se työ, joka tässä Suomen sivistyneiden naisten johdettavaksi tulisi. Tänä aikana, jolloin suru ja kärsimykset mielen masentavat, voisi tällainen yritys kohottaa mielen ylemmäksi arkipäivyyttä, kasvattaa sopua sekä koota erilaiset voimat yhteiseen isänmaalliseen työhön. Sivistystä joka kotiin, oppia etäisimpiinkin erämaihin. Siinä tarkoituserä, josta voisi koitua vahvin turva Suomen onnelle.”

Näin hahmottui yhdistys Sivistystä kodeille, jonka asioita hoitamaan valittiin tilapäinen komitea (Annie Furuholm, Hilma Gripenberg, Lucina Hagman, Lilly Krogius, Cely Mechelin, Dagmar Neovius, Alli Nissinen, Sofia Rein, Helmi Setälä, Ina Törnqvist-Tarjanne ja Betzey Quist). Komitean tiedetään ryhtyneen viipymättä toimeen. Jo maaliskuun 29 päivänä pidettiin Cely Mechelinin kodissa kokous, jossa yhdistys Sivistystä kodeille virallisesti perustettiin. Kokous valtuutti aikaisemmin valitun komitean anomaan yhdistyksen säännöille senaatin vahvistusta. Päätettiin myös kutsua seuraavana iltana koolle ”suurempi” kokous, johon kutsuttaisiin myös kaikki ne naiset, jotka voisivat ryhtyä yhdistyksen maaseutulähettiläiksi. Tapaukset alkoivat nyt nopeasti kehittyä. Vielä saman päivän iltana sai komitea yhdistyksen säännöt siihen kuntoon, että päätti antaa ne lakimiehen, senaattori Leo Mechelinin tarkastettaviksi ja vasta sen jälkeen toimittaa ne senaatin hyväksyttäväksi ja painettavaksi. Varojen hankkiminen näyttää myös askarruttaneen komiteaa, sillä sen jäsenet tiesivät, ”miten kalliiksi yhdistykselle sen sivistyttävä ja aineellisesti sekä henkisesti kasvattava ohjelma tulisi käytäntöön pantuna”. Yhdistys oli tosin jo perustamispäivänä saanut Eva Ahlströmiltä suurenmoisen lahjoituksena 1.000 mk, mutta enemmän varoja tiedettiin tarvittavan.

Vallassaolijat pitivät kuitenkin sivistyspyrkimyksiä ja eritoten varsinaisen kansan valistamiseen tähtäviä toimenpiteitä niin vaarallisina, että yhdistykselle ei annettu toimilupaa. Vasta sitten kun nimestä poistettiin sana ”sivistys” ja tilalle tuli Alli Nissisen ehdotuksesta Martta-nimi ja säännöissäkkin visusti varottiin ”sivistys”-sanan käyttämistä, ”Keisarillinen Suomen Senaatti heinäkuun 12 päivänä 1900 näki hyväksi sekä sallia Martta-yhdistyksen perustamisen että

myöskin hyväksyi ja vastaiseksi noudatettavaksi vahvisti säännöt". Näiden mukaan yhdistyksen tarkoituksena oli "levittää kansannaisille tietoja kodin ja lapsien hoidossa sekä edistää heidän taitojansa yksinkertaisissa naisten käsityöissä". Säännöissä määrättiin myös, että "yhdistyksen toimintaa johtaa Helsingissä oleva keskuustoimikunta, joka tarpeen mukaan voipi hankkia asiamiehiä muilla paikkakunnilla".

Tosiasia kuitenkin oli, että jo aikaisemmin mainitussa maaliskuun 30 päivänä 1899 pidetyssä "isomassa" kokouksessa joukko lähettiläitä tarjoutui toimeen ja lähti eri puolille maata valmistamaan maaperää yhdistyksen toiminnalle. He saivat mukaansa kokouksessa hyväksytyin kirjelmän ja toimintasuunnitelman. Viimeksi mainittu velvoitti lähettilään lähtemään valitsemansa toimialueen kaukaisimpiinkin kyliin ja erämaakoteihin, jonne sivistyneen naisen tie niihin aikoihin oli vain aniharvoin ulottunut. Toimintasuunnitelmassa suositeltiin kotikäyntejä ja herättäviä kokouksia. Tätä varten liittyi toimintasuunnitelmaan myös tarkkoja ohjeita siitä, miten erilaisia aiheita oli käsiteltävä niin, että ne saavuttaisivat vasta-kaikua sekä saisivat naiset avautumaan huolineen lähettiläille.

Sääntöjen mukaan Martta-Yhdistyksellä oli oikeus hankkia asiamiehiä muilla paikkakunnilla. Lähettilään ensimmäisiä tehtäviä oli juuri asiamiesten hankkiminen ja ns. asiamieskomiteoiden perustaminen. Näiden komiteoiden tarkoituksena oli kerätä varoja yhdistykselle ja levittää sen aatteita ja työmuotoja ympäristönsä. Ymmärrettävistä syistä asiamieskomiteat syntyivät lähinnä kaupunkeihin ja asutuskeskuksiin, mutta niiden toiminta suunnattiin suureksi osaksi ympäristön maaseutupiitäjiin.

Yhdistyksen lähettiläistä puhuttaessa mainittiin heitä innokkaiksi ja hartaiksi. Niinpä yhdistyksen työ saavutti arkaluontoisuudestaan huolimatta jo huhtikuussa 1899 varsin huomattavat mittasuhteet, mitä todistaneen parhaiten se, että silloin oli toiminnassa jo 30 asiamieskomiteaa ja rahavarojakin oli kerääntynyt 100.000 silloista kultamarkkaa. Huolimatta yhdistyksen virkavallan taholta saamasta vastustuksesta työ asiamieskomiteoissa jatkui keskeytyksittä ja Martta-Yhdistyksen sääntöjen hyväksymisen aikoina maassamme toimi 48 asiamieskomiteaa.

Ajankohdan olosuhteet tuntien ymmärrämme, että asiamieskomiteat melkein poikkeuksetta koostuivat säätyläisnaisista. Varsinainen kansannainen oli silloin vain työn kohde, joka ei läheskään aina ollut edes yhdistyksen jäsen. Silloisten sääntöjen mukaan kun jäseneksi pääsi suorittamalla yhdistykselle "vapaaehtoisin sisäänpääsömaksun tahi vuotuista apua". Nämä maksut olivat usein varsin huomattavia summia, joihin kansannaisilla ei ollut taloudellisia mahdollisuuksiakaan.

Näin jatkui vuoteen 1907, josta muodostui monessa mielessä käänntekevä ajankohta marttatyön historiassa. Kahdeksan toimeliaan vuoden kokemukset olivat kehittäneet marttojen järjestöllistä tottunutta ja liittäneet eri väestöryhmien edustajat toisiinsa siten, jotka edellyttivät entistä tasapuolisempaa suhtautumista mm. jäsenkysymykseen. Vapaammat valtiolliset olot äsken saavutettuine naisten äänioikeuksineen ja muine uudistuksineen asettivat Martta-Yhdistykselle uusia velvoituksia. Lisäksi yhdistys alkoi tänä vuonna nauttia valtion taloudellista tukea,

sekin edellytti kiinteämpää järjestörakennetta kuin järjestön syntymäaikojen epävakaisissa oloissa oli voinut laatia. Sääntöjen muutos oli eittämättömästi ajankohtainen. Marttajärjestö muovautui uusien sääntöjen mukaan asteettaiseksi järjestökokonaisuudeksi maakunnallisine, kunnallisine ja kylien portaineen, joiden johdossa oli jo huomattavan runsaasti varsinaisia kansannaisia. V. 1924 Marttajärjestö jakaantui kielellisellä pohjalla kahdeksi liitoksi, joiden yhteinen jäsenmäärä ylittää tätä nykyä jo 100.000. Yksistään Marttaliiton työssä, jota suoritetaan 394 kunnan alueella v. 1957 oli 16 maakunnallista marttapiiriliittoa, 1.132 rekisteröityä marttayhdistystä ja 713 niiden aloasastoina toimivaa marttakerhoa. Monipuoliseen toimintaansa järjestön eri portaat käyttivät varoja 138.265.774 mk, josta 80,5 % oli marttojen omatoimisesti hankkimia.

Ensimmäisten Marttajärjestön lähettiläiden työ oli "herättävää laatua", kuten heitä varten 1899 laaditussa toimintasuunnitelmassa sanottiin. Mutta jo vv. 1901—1902 liittyi lähettilään työhön jatkuvasti lisääntyen ammatillista kotitalouden neuvontaa. Lähettiläs oli jo näin varhaisessa vaiheessa muuttunut neuvojaksi ja järjestömmme neuvontajärjestöksi, jonka merkitys aikakautensa kodeille oli aivan ratkaisevaa laatua. Tohtori Katri Laine mainitsee v. 1932 ilmestyneessä kirjassaan "Kotitalouskoulujen alkuvaiheita Suomessa", että järjestettyä kiertävää kotitalousneuvontaa käytännöllisesti katsoen ei ollut ennen kuin 1899 perustettu Martta-Yhdistys kuluvan vuosisadan ensimmäisinä vuosina otti asian omakseen ja pani alulle suurenmoisen neuvontajärjestön monine satoine neuvojineen ja kymmenine konsulentteineen." Marttajärjestön työn näkyvimmit tulokset kuuden vuosikymmenen kuluessa ovat epäilemättä juuri ammattikasvatuksen alalla saatuja. Kotitaloudellinen ammattikasvatus on edelleenkin keskeisenä tehtävänä martta-toiminnassa. Järjestömmme pyrkii herättämään jäsenistössään harrastusta kotitalouden eri haarojen ammattikysymyksiin ja tarjoamaan heille mahdollisuuksia saada haluamaansa neuvontaa. Jatkuvasti martat uurastavat kootakseen varoja neuvontaa varten. Olemme kiitollisia tietäessämme nousevan polvemme saavan jo kansakoulussa kotitalouden opetusta. Kotitaloudellisten oppilaitosten lisääntyminen on niin ikään mieluista todeta. Näin saatu opetus ei kuitenkaan voi täyttää tarkoitustaan ellei sen herättämää harrastusta jatkuvasti pidetä vireillä ja kehitetä. Niinpä meidän tulee jatkuvasti tähdentää ammattitaidon merkitystä, auttaa kotejamme saamaan välttämättömiä töitä helpottavia välineitä, käytännöllistä perheemäntien työympäristöä ja suorittaa ohjausta vähemmän tärkeiden työsuoritusten karsinnan suhteen. Näin martat pyrkivät tarkoin harkittujen ja keskitettyjen vuotuisohjelmien puitteissa, jotka muotoutuvat kunkin ajankohdan tarpeiden mukaan, tukemaan perheemäntiä ammattitaitonsa kehittämisessä. Kaikkea kotitaloudellista neuvontaamme myötäilee sen seikan tehostaminen, että jokaiseen tehtävään liittyvä henkinen panos vasta aateloit itse työsuorituksen. "Leivo leivät leppeästi, vastaa ani visusti." "Kanna korvo kaunisti, kuleta korenon päässä." "Vieminen vesiropehuti, käsipyhye kantaminen, alaha kumartaminen, mielilause lausuminen." "Oi on armas anoppiseni, jo on sauna joutununna, veet ve'etty vastat saatu, kaikki lautaset laaistu; mene, kylve kyllältäsi, valele vallal-

tasi." Nämä esiäittemme neuvot miehelään meneville tyttärillään sopivat ohjeiksi tämänkin päivän kotitalousväelle.

Marttojen soittoa kotien valaisemiseksi sytytellessään järjestömme perustajat uskoivat ennen muuta rakkauteen eheyttävänä, yhdistävänä voimana. Valistunut, rakastava nainen kotinsa, kansansa, koko ihmiskunnan omanatuntona, olisi takeena paremmasta tulevaisuudesta. Eivät he tahtoneet miehen työn arvoa kieltää, vaan pyrkivät herättelemään kaikkien väestöryhmien naiset näkemään tärkeän tehtävänsä miehen rinnalla. "Hyvä koti on pieni taideteos, jonka nainen voi luoda yhdessä miehen kanssa. Suuren taideteoksen, hyvän valtion, tulee mies luomaan silloin, kun hän todella ottaa naisen työoverikseen." Tämä Selma Lagerlöfin näkemys naisen tehtävästä tulkitsee myös hänen aikalaistensa marttojen toiminnan tavoitteita. Nainen tuo työhönsä järjen ohella rakastavan sydämensä. Tämän sydämen ääni pani järjestömme ensimmäiset lähettiläät lähtemään vaikeille matkoilleen ja neuvoi heille oikean tavan lähestyä arkoja sisariaan. Se antoi lähettiläille sopivat sanat suuhun niin, että sydänten ovet avautuivat ja ottivat vastaan marttojen sanoman. Niin liittyi yhä uusia rakkauden innoittamia ihmisiä marttojen palvelutehtävään. Kestäviä tuloksia työssämme voimme nytkin ja tulevaisuudessa saavuttaa vain rakkauden varassa. Se lietsoo meihin iloisen palveluaktiivisuuden, ja siunaus versoo rakastavin mielin kylvetyin siemenin satona.

Alli Nissinen: MARTTOJEN LAULU

(Sävel: Honkain keskellä)

Marttojen laulun nyt laulamme tässä,
Lämmin on mieli ja äänemme soi.
Se mikä kalleinta on elämässä
Tarmoa työhön ja taistohon toi.
Ain koti, isänmaa,
Ne meiltä kaikki saa.
Armahin Suomi ja syntymämaa.

Kotimme etehen työtä me teemme
Onneksi kansan ja syntymämaan,
Tarmomme, tuntomme, alttiutemme
Annamme riemuiten ainian vaan.
Ain koti, isänmaa,
Ne meiltä kaikki saa.
Armahin Suomi ja syntymämaa.

Jos olet Martta, niin kättä me lyömme,
Yhdessä kanssani toimehen käy.
Suomemme onneksi olkohon työmme,
Ahkeran luona ei puutetta näy.
Ain koti, isänmaa,
Ne meiltä kaikki saa.
Armahin Suomi ja syntymämaa.

Erkki Mutru:

LEGENDA OMENAPUUSTA

Erään kodin pihalla omenapuu
joka kevät kukkii ja kaunistuu.
Se koti vanha ja köyhä on,
sen piha on pieni ja koruton,
mutta omenapuu on loistossaan
kuin valkea morsian hunnussaan

ja ylitse katon harmajan
se levittää latvansa runsahan.
Niin kerran nuori neitonon
alle omenapuunsa istuen
oli kietonut kätensä runkoon sen
ja kuullut sen puhetta vaieten.
— Olen omenapuu ja kaunis näin,
joka oksa on tervehdys ystäväin,
epäitsekäs uhraus varteni on
ja kukkani rakkaus sammumaton.
Minä tahdon sun kotisi kaunistaa,
että sinäkin tahtoisit rakastaa
sen köyhyyttä, pienuutta, harmautta,
sen suloista rauhaa ja hartautta,
että lapsien työn minä kodille saisin,
siten ajatukseni ilmoittaisin:
Älä itseäs varten sun lahjojas kannan,
älä itselles kaikkea vaadi, vaan anna;
syvin oppi on aina rakkauden,
epäitsekäs uhraus kruunaa sen.
Näin tyttönen kuunteli vaieten,
miten oksat tuulessa humisten
ja nostaen kukkansa taivasta vasten
puhui puu hänelle kaipuusta ihmislasten,
miten juuri mullasta väkevästä
imi voimaa ja antoi voimaa tästä
kukan puhjeta loistoon ihanaan
siten yhdistäen taivaan ja maan.
Näki omenapuussaan tyttönen
kodin maisen ja taivaallisen.
Kun vietätte juhlaanne arvokkainta,
niin muistatte pienintä omenantainta.
Sen hiljainen kiitos ja siunaus
on Teille myös onnentoivotus:
On koteihin tullut oikeaa mieltä,
on palattu takaisin turhulta tieltä,
on kodeista kasvanut isänmaa,
joka jokainen tahtois kaunistaa,
ja kukka, mi omenapuussa hohti,
on johtanut mieliä taivasta kohti.

SYNTYMÄPÄIVÄKAKKU

12—15 henkilölle	Täyte:
	3—4 hyvää omenaa
Pohja:	2 dl kuohukermaa
6 munaa	sokeria
3 dl sokeria	Päälllys:
2 dl (100 g) peruna-	4 dl kuohukermaa
jauhoa	100 g pähkinöitä
3 tl. leivinjauhetta	sokeria
4 rkl. kaakaota	6 kakkukynttilää

Munat ja sokeri vatkataan vaahdoksi. Kaakao-, peruna- ja leivinjauhot lisätään varovasti sihdaten. Paistetaan levynä kääretortun tavoin hyvässä lämmössä (250° C). Kumotaan kypsänä sokeroidulle paperille. Kakkulevy leikataan jäähtyneenä kahteen yhtä suureen osaan, joiden väliin pannaan omenaraasteella ja sokerilla maustettu kermavaahto. Kaku päällystetään kermavaahdolla ja ruudutetaan pähkinäraasteella 12—15 yhtä suureen osaan. Kuuden keskimmäisen ruudun keskelle asetetaan kakkukynttilät, muut ruudut saavat keskelleen pähkinän.

Kakun pohjan voi valmistaa etukäteen, mutta kaku täytetään ja koristellaan juuri ennen marttaillan alkua.